

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnishstvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Celoletna na-
ročnina 120 K,
mesečna 10 „
Posamezne
številke se ra-
čunijo po 2 K.
Inserati
se računajo:
pol str. 800 K,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 1 K.

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj ::

Najnovejše.

Notranje-politični položaj.

Ljubljana, 25. julija. Vesti vladnih listov, da snuje Stojan Protič nov opozicijski blok, se odločno zanikajo. Protič vztraja na tem, da sploh ne gre v sedanji parlament, ki je dal iz rok skoro prav vse svoje suverene pravice. Razmerje radikalov do demokratov je

vedno bolj napeto. Ko se ta koalicija zruši samo vsled svoje notranje krize, bodo nove volitve. Kdaj bo to, pa danes še nihče ne ve. Vendar pa boj za spremembo sedanjega sistema stopi v zadnjo fazo že letošnjo jesen.

Svečan pogreb ministra Draškoviča.

Zagreb, 24. julija. Danes dopoldne so pokopali truplo ministra Draškoviča ob določeni uri z vsemi častmi, ki jih more izkazati narod svojim zaslužnim možem. Oficirski dvor, kjer je ležalo truplo, je bil ves odet v črno sukno in poln krasnih vencev in šopkov, katere so položili na krsto mnogobrojni prijatelji in čestilci pokojnega Draškoviča. Po opravljenih prvih cerkvenih obredih se je žalostni sprevod začel premikati proti cerkvi ob naravnost ogromni udeležbi silne mase sveta, ki je prihajala daleč iz Vojvodine in iz notranjosti Srbi-

je, da izkaže pokojniku poslednjo čast. Pogreba se je korporativno udeležila vlada, oficirski kor, svečeništvo, veliko število poslancev, občinski zastopi beograjski in sosednjih občin, nebroj društev itd. Splošno iskreno sočutje so izkazovali ljudje osiroteli deci Draškovičevi. Pogreb se je izvršil v najlepšem redu in ni prišlo nikjer do kakih neprijetnih incidentov. Poslovilne govore finančnega ministra Kumanudija, skupčinskega tajnika Janjiča in ostalih govornikov so poslušalci spremljali z burnim odobravanjem.

Protestni shodi proti komunistom.

Zagreb, 24. julija. Na dan pogreba ministra Draškoviča so se vršila v Beogradu in po mnogih mestih v notranjosti Srbije in v Vojvodini številni protestni shodi proti komunistom. Govorniki so zahtevali med drugim, naj vlada takoj razveljavi vse mandate, katere so dobili komunisti bodisi v občinskih odborih bodisi za državni zbor in naj raz-

piše za izpraznjene mandate nove volitve. Drugi govorniki so nasvetovali, naj se tudi v naši državi ustanovi podobno laškemu fašizmu obrambna zveza proti komunistom. Po zaključku shodov so zbrane množice prirejale ponekod hrupne demonstracije po ulicah, toda do resnih incidentov, kolikor je doslej znano, ni nikjer prišlo.

Poostrena časopisna cenzura.

Zagreb, 24. julija. Z zakonom o „redu in radu“ bo tudi časopisna cenzura silno poostrena, in to ne samo proti komunistom oziroma zaradi komunistov,

ampak tudi proti ostalim opozicijskim listom. V nekih parlamentarnih krogih celo govore, da bo uvedena preventivna cenzura, kakor v slučaju vojne.

Pašičevo potovanje preloženo.

Zagreb, 24. julija. Zaradi žalovanja iziđa atentata na ministra Draškoviča je sklicana nujna seja zakonodajne skupščine na dan 30. julija, da sklenejo zakon o „redu i radu“.

bo načrt novega zakona pretresal ta teden. Vsled teh važnih notranjopolitičnih dogodkov je predsednik vlade Pašič preložil svoje namerovano potovanje na Češko na nedoločen čas.

Dnevne vesti.

Dr. Žerjav proti avtonomistom. V soboto je imel g. dr. Žerjav v Ljubljani shod, na katerem je govoril proti avtonomiji Slovenije. — To je za nas silno razveseljivo dejstvo, kajti če bi se bil tudi g. dr. Žerjav deklariral za avtonomista, bi vedel cel svet takoj, da iz avtonomije ne bo nič! Ker pa je On „proti“, zato bomo avtonomijo čisto gotovo dobili! Stara praksa kaže tako.

katere so ljudem obljubovali. Boljševiški anarhizem potrjuje samo razpad komunistične stranke.

„Boljševiški anarhizem“. Pod tem naslovom piše „Neue Freie Presse“ v večernem izdanju od 22. julija ob priliki atentata na ministra Draškoviča: Javlja se nova oblika komunizma. Že nekaj časa opažamo boljševiški anarhizem in tekmo malo tednov so izvršili v Jugoslaviji že drugi komunistični atentat. Ta najnovejši pojav, da se namreč boljševizem javlja v atentatih in da osredotoča svoje delovanje na politične umore, je našel povsod odziv. V Srednji Nemčiji so komunisti ta sistem izgradili do dovršenosti in v Italiji je prišlo zaradi komunističnih atentatov celo do državljanske vojne med komunisti in fašisti. Karl Marks ni ničesar strožje odklanjal kot politiko pučev in ničesar bolj obsojal kakor krvavo politiko atentatov. Njegovi apostoli pa so uvedli sedaj, kakor izgleda, novo metodo. Jasno pa je, da ta nova metoda nima drugega namena, kakor da prikrije popolno politično impotenco in politične neuspehe s pouličnimi napadi. Teror, ki se danes širi, je znak obupa nad možnostjo, doseči tiste cilje,

Najnižji kurz v Šviciji na curiški borzi je dosegla naša krona v soboto z noto 3.65. To se pravi: Za 100 naših kron plačajo Švicarji le 3 (švicarske franke in 65 centimov! Še pred dobrimi 14 dnevi je notirala naša krona v Curihu vedno vsaj nad 4 franke. Odkar je pa padla pod 4, se ne more več povzpeti na staro višino, ampak pada vedno nižje. Če bo to padanje trajno, bomo doživeli v kratkem nov draginjski val.

Dopusti za kaznjence! Na predlog dr. Čecha in dr. Rade je sklenil justični odsek čehoslovaške narodne skupščine, da se dovolijo kaznjencem sledeče olajšave: Kaznjenci imajo pravico sprejemati obiske; vsakega polleta imajo pravico na sedemdnevni dopust, ako pa traja kazen dalje, smejo prositi za prekinjenje kazni za 14 dni. — Kaj bo sedaj boljše, ali ostati pošten človek brez dopusta, ali postati kaznjencec s pravom na dopust?

Časnikarsko združenje držav male antante. Iz Bruslja javljajo „Prager Tagblatt“, da se bo vršil v Bruslju na jesen mednarodni časnikarski kongres. Pri tej priliki bi se imelo ustanoviti združenje časnikarjev iz onih držav, ki pripadajo mali antanti. Glede eventualnega sprejema časnikarjev iz bivših soviških dežel v zvezo še niso ničesar definitivnega sklenili.

Naše gospodarstvo in centralistična ustava.

Centralistična uredba države je nam Slovencem škodljiva ne samo v političnem in kulturnem pogledu, temveč zlasti v gospodarskem. Po centralističnemu sistemu ne odločujemo doma niti o najnavadnejših rečeh. O vsem odloča samo Belgrad. Kdo pa so ljudje, ki žive in vladajo in administrirajo v Belgradu o vseh, prav vseh naših domačih gospodarskih vprašanjih? To so dobrohoteči ljudje, vendar pa pretežno takšni, kateri naših slovenskih prilik, potreb in nezdgod dovoljno ne poznajo. Če tudi bi ti ljudje imeli zgolj srce samo za nas tu gori, v alpskem delu države, ne morejo storiti in izvršiti za nas kaj modrega, iz enostavnega razloga, ker so v našem kompliciranem gospodarskem življenju še preveč nevedni. Mi si tudi ne dovoljujemo izrekati sodbo glede gospodarskega življenja n. pr. v Srbiji, ali Črnigori, ker nismo dovoljno podkovani poznavalci tamošnjih prilik. Res je, da ponovno sklicujejo razne strokovnjaške ankete v Belgrad, toda tudi ponovno smo že doživeli, da se odločilni faktorji malo ali celo nič ne ozirajo na prednešene nasvete in pritožbe naših domačih strokovnih ljudi. Ta gospodarsko-politična centralizacija nam ne pušča dihati in živeti. Časih bi si naši ljudje, ki poznajo domače prilike in težave, znali pomagati z lalkoto iz te ali one zadrege. Pa si ne smejo, ker o vsaki še tako neznatni zadevi končno in napolned odloča vendarle Belgrad, ako sploh kaj odloči. Na stotine je slučajev, ko je bilo treba nagle in pametne odločitve. Ljudje so spočetka pisarili v Belgrad na pristojne instance, potem so brzojavljali, potem so se za drag denar vozarili dol — vse zaman! V Belgradu so ali molčali ali pa se kako izgovarjali.

Posledica tega je bila izguba težkih milijonov našega ljudskega premoženja. Če bi se pustilo pri nas pokrajnam več odločilne moči — toda ne v neproduktivnih birokratičnih rokah! — bi bilo lahko marsikaj drugače in boljše. Kako pa je danes? Naša lepo započeta industrija hira in hira in je je vsak dan manj. Obrtnik obupuje nad težo davkov, ki so mu jih naložili. Kmet se znovala dolži in išče novece na drage intabulacije. Veliko delavcev je na cesti. Takoj po vojni smo z velikimi težavami spravili nekaj tovarov na obrat in vse je lepo kazalo. Tudi takozvana težka industrija je polagoma zopet začela dihati. Danes? Velike predilnice v Tržiču in v Litiji so se ustavile ali pa se še bodo; zarasla jih bo morda trava. Težka industrija je čisto na tleh. Železna industrija v Guštajnu bo prisiljena likvidirati. Tudi vsa mala obrtnija, pri nas nekaj tako zelo cvetoča, propada in izumira. Promet je drag, neurejen in nezanesljiv. Zakaj vse to? Veliko so temu krive carine, ki so postavljene, vsaj kar se naše ožje domovine tiče, povsem na glavo. Kar bi se moralo s carino zaščititi, to se prepušča konkurenčnemu boju vsega zunanega sveta, kar pa bi se brez škode lahko odprlo zunanji konkurenenci je pa „zaščiten“ z groznimi uvoznimi ali pa izvoznimi carinami. Prav nič se ne gleda na gospodarstvo in sproevanje industrije in obrti, temveč samo na to, kje lahko država najprej in najlažje pride do svojega groša. To je tista znana oslovska gospod. politika, ki pravi, da je vseeno, če jutri ne bo več trava rasla. Vso to industrijo in obrt

bi lahko kljub vsej tej konfuznosti podprla vsaj država z naročili. Toda država pravi, da je domalega vse zanič kar se producira pri nas doma; samo to je dobro, kar nam dobrega in slabega prinese Francozi. Pri nas ljudstvo plačuje ogromne davke n. pr. tudi za stalno vojsko. Ta vojska rabi vsega mogočega: obutve, obleke, železa, vozov, lopat in kdovekajše. Mislite, da se te potrebščine kupijo v domači deželi? Kaj še! Velike nabavke se oddajo skoro redno inozemskim tvrdkam. Potem pa neprestano vpijejo iz Belgrada k nam gori, da imamo prevelik uvoz, in da vsled tega kurz našega denarja pada, kakor da smo mi ta velikanski uvoz zakrivil, ne pa odločujoče centralne oblasti v Belgradu — samem!

Na stotine in stotine dobro kvalificiranih delavcev se dandanes v Sloveniji meče na cesto vsled pomanjkanja dela. Temu je predvsem kriv centralizem. Kakšna konfuznost vlada pri presojanju tega vprašanja naj zadostuje sledeči citat iz strokovnega lista „Delavec“ (15. številka, z dne 16. 7. t. l.), ki pravi: „Najopasnejša grupa so toraj avtonomisti, ker če bi ti zmagali, bi se plemenski in verski boj takoj pričel, za socialno zakonodajo pa bi ne imeli niti smisla niti časa. To bi pomenilo nazadovanje, kar pa s stališča industrijskega delavstva odločno odklanjamo. Nujna potreba je tudi, da se ta čvekarija o avtonomiji in centralizmu čimprej konča. Dokler država nima ustave, ne dobi kreditov. Zato se ne more dvigniti industrija, kar povzroča zopet silno brezposelnost.“

Ne vemo, kateri veleum je to kolosalno „čvekarijo“ napisal. Konstatiramo pa: Plemenski in verski boj se je že začel, pa ne radi avtonomistov, ampak zaradi kapitalistično namišljene centralizma! Ravno zato smo vendar za avtonomijo, da se ta dvojna nesreča, ki preti vsemu jugoslovanskemu ljudstvu, prepreči. Na socialni zakonodaji se je nekaj storilo, ko smo bili vsaj še nekoliko avtonomni, kmalo po prevratu. Odkar pa je zavladal centralizem, se je še to podrlo, pa nič novega koristnega napravilo na tem polju. Toraj res nazadovanje, pa še kakšno! Država je dobila ustavo, pa nobenih kreditov; celo več: njen novac na svetovnem trgu je na svoji vrednosti še izgubil. Stanje industrije se je silno poslabšalo, brezposelnost se je povečala in draginja je le narasla, kljub temu, da smo dobili ustavo!

To so fakta!

Najhujši pristaši centralizma so bili pri nas nekateri veletrgovci in veleobrniki. Prašajte jih danes! Občutili so ga na svoji koži, kakor tisti brezposelni delavci; ki jim nihče več ne more dati ne dela, ne jela, ne brezposelnih podpor! Iz tega lahko vsakdo spozna, da nam centralizem silno škoduje zlasti na gospodarskem polju, ker uničuje narodno gospodarstvo — čeprav dostikrat tudi nehoté — in jemlje ljudem njihov vsakdanji kruh!

Za avtonomijo so danes — pravimo že danes! — skoro vsi trgovci, industrijci, delavci in kmetje, sploh vse, kar zna misliti po svoje!

Ljudem brez pameti pa ni mogoče dokazati ničesar! Te prepuščamo centralistom kot „mili dar“.

Cene trgovskih lokalov v Ljubljani bodo dosegle s 1. avgustom doslej neverjetno višino. Tako nam je znan slučaj, da je dvignil hišni gospodar najemnino za srednje velike trgovske prostore v neki precej prometni ulici od letnih 4 tisoč na 70 tisoč kron! Koliko bodo morali plačevati šele najemniki moder-

nih luksuznih lokalov! Koncem koncev bo pa vse te stroške trpel le konsument, da bi gospodar imel kaj prida koristi, ker ta bo moral okrog 70 odstotkov najemnine nesti v davkarijo! Obeta se nam jako ceneno življenje!

Govor suhoparnih števil.

V zadnji številki našega lista smo prinesli pod gospodarsko rubriko nekaj suhih števil iz našega državnega proračuna. Iz njega je razvidno, da računa naš finančni minister izdatke in dohode v dveh različnih valutah: v Srbiji in Črni gori v dinarjih, v ostalih pokrajinskih državah, ki so nekdanj spadale pod bivšo Avstro-ogrsko monarhijo, pa v kronah. Če primerjamo številke državnega proračuna, vidimo pred vsem eno: da so v dinarski valuti izdatki mnogo večji kot prihodki, v kronah pa prihodki neprimerno večji kot izdatki. Iz tega povsem jasno sledi, da so pokrajine, kjer je v veljavi še krona kot števna edinica aktivne, pokrajine pa, kjer je v veljavi kot števna edinica zgolj dinar, pa pasivne! Glede Slovenije se dá iz državnega proračuna povzeti, da ni le aktivna, ampak da izkazuje celo znatni letni prebitok nad 200 milijonov kron.

Sedaj vidimo, da smo imeli prav mi, ki smo zavračali prazne trditve centralistov o pasivni naši deželi! Trdili so naši centralisti vedno, da nam naše šolstvo vzdržujejo drugi iz „bratske naklonjenosti.“ Sedaj je to krepko ovrženo. Državni proračun in njegove suhe številke krepko podpirajo našo zahtevo po popolni enakopravnosti vseh plemen v naši državi.

Številke, ki jih navaja državni proračun, so velike. Ni čuda! Predvsem sloné na ljudstvu kolosalni izdatki za militarizem! Potem pridejo drugi izdatki, ki jih požira sistem notranje politike, to je sistem strogega centralizma! Če pomislimo, da je naklonila država samo Turkom 1 milijardo 200 milijonov kron, da so v konstituenti glasovali za sedanjo centralistično ustavo, potem lahko vemo, odkod potreba vedno večjih državnih davkov. Koliko pa ima kapitalistično-centralistični sistem še drugih nepotrebnih izdatkov! Zadnje čase so n. pr. metali milijone na ulice za takozvano „prosvetno“ propagando, s katero naj bi se jačil sedajni politični sistem!

Slovenci in Hrvati s tem sistemom, ki predvideva hegemonijo enega plemena nad drugimi, niso zadovoljni in nikoli ne bodo. Zlasti mi Slovenci nočemo nikomur vzeti ničesar, kar ni našega. Mi smo miroljubni narod in bi bili zadovoljni, da se nam pusti kar je našega in da se sme na svojih rodnih tleh upravljati naše kmetiško in delavsko ljudstvo samo. Mi nočemo nikakršne hegemonije niti nad Hrvati niti nad Srbi. Magari naj imajo v državi hegemonijo n. pr. Srbi, ako jo prinese in rodi svo-

boeden in prost razvoj dogodkov. Smo pa odločni nasprotniki takšne hegemonije, ki jo ustvarja umetna administrativna in vladno absolutistična notranja ureditev države, ki ljudstvu, pa bodi to srbsko, hrvaško ali pa slovensko — odreka njegove suverene pravice!

Tu je vir dosedanje nejevolje pretežne večine slovenskega ljudstva. Tu leži tudi eden poglavitnih vzrokov vedno manjših socialnih pravic in vedno večjih davščin. Pri nas tudi že na kmetih komaj zmagujejo neznosne davke. Naš kmet se zopet zadolžuje in zopet bo pela — Amerika. O delavstvu ni vredno izgubljati besedi. Socialnih pravic ima vedno manj. Brezposelnost med industrijskim delavstvom se ne premano pomnožuje, mezde se znižujejo, draginja vseh življenjskih potrebščin pa narašča; resnične državne zaščite pred brezobzirnimi plenitvami kapitalistov ni nobene. Socialna politika države je sedanjemu povojnemu času v pravi zasmeh! Delovno ljudstvo in na kmetih in v industrijskih in obrtnih panogah obupuje pod težo življenja sedanjih dni. Skušali so naši kapitalisti vse te težavne socialne probleme „rešiti“ — in so izdali „obznané“! Niti enega pozitivnega poskusa z resničnimi socialno-političnimi preuredbami niso napravili. Ne samo to! Še to, kar je bilo v tem pogledu težko priborjenega že pred svetovno vojno, kot nepotrebno podirajo.

Dve temeljni napaki razjedate našo državo: notranja centralistično-kapitalistična ureditev, ki vzbuja plemensko mržnjo in pa totalno pomanjkanje vsakega socialnega čuta pri vladajočih. Čudimo se, da nekatere stranke, ki hočejo biti demokratične in ljudske, tega kar videti nečejo.

Kljub temu smo mnenja, da ne smemo obupavati. Slovensko ljudstvo je res nezadovoljno s tem gospodarstvom in zapravljanjem njegovega v pötu in z žulji prisluzenega premoženja. Temu spoznanju ne more slediti drugega ko boj, odločen in neustrašen boj za narturne pravice vsega našega delovnega ljudstva. Naj nikdo ne misli, da se bo že „nekako“ obrnilo. Kdor misli tako, je bojazljivec in ni vreden boljšega in večjega kosa vsakdanjega kruhka kot ga ima danes! Mi imamo pravico do življenja na svoji zemlji, do solnca na tej zemlji, do postav po svoji prosti volji in do zveličanja svojih duš po svoji, prosto si izbrani veri!

Bijmo led, dokler ne bo prebit!

Boj za revizijo ustave.

Naši centralisti imajo slabo vest. Predno je bila sedanja ustava sprejeta, so kričali v svet, da je od vlade predloženi ustavní načrt najmodernejši, kar jih pozna ustavna zgodovina, in klicali so ogenj in žveplo na vse, ki ž njimi vred niso istega mnenja, ampak so imeli pogum javno izpovedati, da je nameravana ustava naravnost karikatura svobode in ravnopravnosti in da jo je zaradi tega treba odkloniti, ker preveč diši po nasilju in po javno neizrečeni, na tihem pa že izvršeni hegemoniji enega plemena nad drugima dvema, ki tvorijo našo državo. Nas so proglasili za „separatiste“, ki nočemo države; trdili so, da hočemo mi proč od Srbov in Beograda, ker se ne uklanjamo državno-pravnim teorijam kakšnega Žerjava, ki za nas ni nikak političen bog, ampak slaboten človek, obdarjen z vsemi človeškimi napakami in vrlinami kot drugi ljudje; proglasili so nas za „rdeče jezuite“, zato ker smatramo, da zahteva današnje življenje od nas še kaj drugega mnogo važnejšega kakor pa brezumno podiranje farovžev in mežnarij in preganjanje ministrantov. Kljub vsem tem psovkom smo mi ostali mirni in ravnodušni in ostali smo pri svojem prvotnem mišljenju, da je treba ustavo, tudi če je že enkrat sprejeta, vendarle revidirati in rekli smo, da bomo vodili boj za revizijo ustave do konca, dokler ne dosežemo svojega cilja, t. j. enotne in nedeljive Slovenije in za Slovenijo slovenski pokrajinski zbor z zakonodajno močjo.

Izgleda skoraj, da so centralisti postali vsled odločnega odpora avtonomistov proti centralistični ustavi za trenotek nekoliko malodušni. Veleznačilen je bil v tem oziru članek centralističnega „Jutra“, ki je priznal avtonomistom ne le pravico, da se bore za revizijo ustave, ampak jim je celo naložil tudi moralno dolžnost, da ta boj dobojujemo!

Ko je dotični članek v „Jutru“ izšel, se je vsa javnost vpraševala: „Kaj pa to pomeni? Ali piha v Beogradu naenkrat druga sapa, po kateri pričenjajo centralisti obračati svoj plašč?“

Nekaj je bilo na tem. Politična grupacija, ki je pomogla sedanji centralistični ustavi na noge, se je za trenotek nekoliko omajala in takrat je zadonel signal, ki je trobil na umik!

Danes se je položaj — upajmo, da le za hip! — nekoliko „popravil“ in zato je centralistom pogum zopet nekoliko zrastel: oni psujejo po svoji stari navadi dalje, da prikrijejo in zabrišejo po možnosti neugodni utis, ki so ga napravili v prvi zmedji z milostnim dovoljenjem in priznanjem opravičenosti boja za revizijo ustave!

Glavna opora in glavni argument centralistov, s katerim se sedaj tolažijo, je določba, ki so jo sprejeli v ustavo, in ki določa, da je treba za izpremembo ustave imeti tričetinsko večino, katere pa, tako se tolažijo, revizionisti nikdar ne bodo imeli!

Oglejmo si ta argument od bližje. Prvo, kar hočemo konstatirati, je to: Odkod vedo to naši centralisti in na kaj računajo, da so tako trdno prepričani o tem, da se nikdar ne bo naša tričetinska večina? Odgovor je kratak: Oni računajo, da se med Srbi nikdar ne bo

našlo potrebno število poslancev, ki bi pripomogli Slovincem in Hrvatom do potrebne večine! Drugače si te trditve in centralističnega upanja nikakor ni mogoče razlagati! To je pa važna ugotovitev, kajti ravno ta logični sklep nas sili na drugo vprašanje: Zakaj pa računajo centralisti na odpor baš Srbov proti ustavní reviziji? Mi najdemo samo en odgovor: Zato, ker je sedanja ustava prikrojena edino-le za koristi srbskega plemena! Če bi sedanja ustava ne zagotavljala Srbom gospodstva, ali pa če bi ga celo ogrožala, ali bi bilo potem mogoče upati, da bi se Srbi kot taki reviziji upirali? Ne! To demokratsko-centralistično upanje, da se nikdar ne bo našla tričetinska večina za revizijo ustave, ker se ji bodo vedno protivili Srbi, je najboljši dokaz za trditve, da so imeli in imajo nasprotniki sedanje centralistične ustave popolnoma prav, ko so dejali, da sedanja ustava garantira Srbom neke vrste hegemonijo nad Slovenci in Hrvati, ne garantira pa enakopravnosti vseh treh plemen v državi in torej tudi ne popolne enakopravnosti vseh posameznih pripadnikov teh treh plemen!

Upanje centralistov, da se ne bo nikdar našla tričetinska večina za revizijo ustave, je za nas najmočnejši argument, da se mora ustava revidirati in modernizirati tako, kakor to zahtevajo res demokratska načela o svobodi in enakopravnosti! Moralno orožje za boj za revizijo ustave so nam stisnili v roke centralisti sami s svojimi direktnimi in indirektnimi priznanji, za kar jim naj izrečemo na tem mestu prisrčno zahvalo!

Centralistično plašenje ljudi z ne-možnostjo, da se najde zahtevana tričetinska večina za revizijo ustave, bi pa vendarle utegnulo koga navdati z neopravičljivo malodušnostjo, da v boju omaga in prej vrže puško v koruzo kakor je treba. Tega ni treba storiti. Vse, kar je potrebno, se da izraziti z eno samo besedo: Vztrajati! Vztrajati v boju do konca v prepričanju, da bo končna zmaga vendarle — naša!

Na kaj opiramo svoje upanje? Mi smo si svesti svoje končne zmage iz sledečih razlogov: Poleg ustave, ki igra v praksi samo teoretično vlogo, potrebuje država v prvi vrsti redno zakonodajo, ki je v praksi najvažnejša. Potem redne zakonodaje se dajo določbe ustave tako paralizirati, da ljudje po letih sploh več ne vedo, ali se redna zakonodaja še nahaja v skladu z ustavnimi določbami ali ne. Ta proces opažamo v vseh ustavnih državah. Ustava postaja polagoma podobna zaprašeni knjigi, ki je nihče ne jemlje v roke, živa zakonodavna tvorbnost pa deluje od dne do dne, in sicer tako dolgo dokler ne postane cela ustava — odveč! Redna zakonodaja izpreminja ustavo tako dolgo, dokler ljudje nekega dne ne uvidijo, da prvotne ustave ni več in da je namesto zastarelega elaborata živo, tvorno življenje postavilo nekaj drugega, popolnoma novega, čemur je treba dati novo, pravno obliko. Nemci imenujejo ta proces „Verfassungswandlung“ (izpreminjevanje ustave), ki se konča z aktom „Verfassungsänderung“-e, z izpremembo ustave!

To so Jugoslovani!

Pretekli teden je objavilo centralistično „Jutro“ članek s naslovom „Mi in Bolgari“, ki končuje s sledečimi besedami: „Na koncu konstatiramo, da mi smatramo Jugoslovane, to je Srbe, Hrvate in Slovence, za en narod, ki nastaja. V tem narodu, nahajajočem se še v stanju narodnega nastajanja, se javljajo še mnoge centrifugalne komponente, preostanek stare dobe. Skrbno se moramo čuvati, da jim z navno politiko v le navidezni prijateljih ne pripeljemo — zaveznikov.“

Centralistični demokratje priznavajo torej kot Jugoslovane samo Srbe, Hrvate in Slovence. Bolgari po njihovi najnovejši teoriji niso Jugoslovani, torej tudi ne Slovani, dosledno, torej tudi ne Ariji. Bržkone bodo Mongoli ali kako drugo azijsko pleme in bolgarski jezik bodo prideli kot strokovni učni predmet kakim egiptologom! Ubogi slavisti, kako ste se motili, dokler vam ni zasijalo novo razodetje iz „Jutrove“ dežele!

Nato pravijo, da so „Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, ki nastaja“, in „ki se nahaja še v stanju narodnega nastajanja“.

To je znamenita ugotovitev in novo odkritje. Narod, ki nastaja! Kaj se to pravi? Narod je, ali pa ni. Če šele nastaja, potem mora nastajati iz katerihkoli sestavin! Iz nič je po svetem pismu samo Bog svet ustvaril, vse drugo pa nastaja iz nečesa. Tudi „Jutrov“ „en narod“ nastaja in mora nastajati iz sestavin. Te sestavine so: Srbi, Hrvatje in Slovenci. V tej ugotovitvi leži torej priznanje, da za enkrat še ekzistirajo — in bodo po naših mislih še dolgo ekzistirale! — sestavine: Srbi za sebe, Hrvatje za sebe, Slovenci za sebe.

Žalibog nam „Jutro“ ne pove, kako si misli nastajanje enega naroda iz treh sestavin. V raznih knjigah, o katerih trde, da so jih napisali učenjaki, beremo, da je glavni in mogoče tudi edini vnanji znak enega in enotnega naroda isti jezik; drugi naštevajo še isto vero, isto tradicijo, isto čustvovanje i. t. d. kot karakteristične znake za narodno skupnost. Srbi, Hrvati in Slovenci, ki šele nastajajo en narod, tedaj še nimajo skupnega jezika; to nam povedo tudi naša ušesa in pa dejstvo, da se morajo naši

Širite in naročajte „AVTONOMISTA“!

LISTEK.

O doslednosti in načelu.

Naš list zelo napadajo od vseh strani. Ravnotako izdajatelja našega lista, ki mu očitajo vsemogoče namene. Dovoljeno naj mi bo, da ponatisnem, kar je g. izdajatelj našega lista napisal načelnega o Slovincih in Jugoslaviji 1. 1917. v 11. številki „Ljubljanskega Zvona“. Tam pravi, omenjujoč neko brošuro: „Kako si mislimo jugoslovansko državo urejeno na znotraj, o tem brošura molči. Le uvodoma se mimogrede dotakne jezikovnega vprašanja, rekoč, da bodi slovenski knjižni jezik enakopraven s srbo-hrvatskim. To je nekak migljaj, ki potrebuje razjasnitve. Vprašanje stoji pred nami: ali smo narod ali nismo? Slovenci nismo narod v državnem pomenu. Če upoštevamo dejanski državno-pravni položaj Hrvatov, tudi njih ne moremo prištevati med državotvorce. Edini državni narod med Jugoslovani — ako izvzamemo Bolgare — so Srbi. Če smo Slovinci in Hrvati (po Rennerju) zgolj „narodnost“, potem bi se naš pravni položaj tudi v bodoči Jugoslaviji ne izpremenil: Srbi bi bili vodilna skupina v državi. Zato mi nikoli dovolj ne poudarjamo, da smo Slovenci narod, že od Trubarja dalje, ki ima svoje narodne interese in svojo narodno psiho. Ne stremimo toraj za tem, da se kot sociološka enota utopimo v Jugoslovanstvu, temveč za tem, da se politično ujedinišmo s Hrvati in Srbi.“ In

dalje: „Pozabiti ne smemo, da smo med narodi pravi proletarci. Če je bil že doslej narodni boj v Avstriji predvsem politični boj, ki je koruptivno posegal v vso državno upravo, je jasno dovolj, da bi bila narodna avtonomija, ki bi slonela le na osebni samoodločbi, plen političnih bojev, v katerih zmaguje gospodarsko jačji. Germanizatorične tendence bi dobile novo, silnejšo hrano in usoda koroških Slovencev bi se razpo-tegnila do morja in Kolpe.“

Iz tega sledi, da je Abditus že med vojno, 1. 1917., prav precenil problem Slovenstva in mu odkazal tisto smer-nico, ki edina ga more res voditi do svobode in enakopravnosti. Danes se moramo bojevati za isto, za kar smo se borili pred vojno: za svojo narodno in socialno svobodo! Žalostno je, da tega mnogi ne uvidijo in gredo le za mamljivi političnimi gesli, ki ničesar ne povedo in ki majo zgolj namen, varati slovensko ljudstvo. Mnogo je politikov, ki so se izrekli za pravo smer, pa so jo pozneje zatajili. V konstituenti se je to jasno in nedvoumno pokazalo. Kaj imamo res same politične kruhoborce, ki ljudstvo varajo in mu lažejo zaradi osebnih dobičkarjev? B lato, nametano na Abditusa bo povsem padlo nazaj na metalce. On je dosleden. In to ga dviga v naših očeh!

Slovenci smo narod in zato zahtevamo za sebe vse to kar narodu gre po narurnih in človeških naprednih pojnih. Zato smo avtonomisti kljub vsem klevetam! — n — r.

otroci v šolah hrvaščine oziroma srbščine šele učiti, česar gotovo ne bi bilo treba, če bi bili že en narod, ki ima in govori en jezik. Tudi Srbi se morajo slovenščine šele učiti, ako nas hočejo razumeti. Če hočejo torej ti trije bratje postati eno, potem morajo dobiti skupen jezik. Tu pa stopi pred nas važno vprašanje: kakšen in kateri naj bo ta jezik? Ali naj bo to slovenščina, ali hrvaščina ali srbščina? Kajti tudi zadnja dva jezika, ali če hočete dialekta, nista istovetna, sicer ne bi zahteval neki jako visok urad v Beogradu, da se morajo hrvaški spisi in sestavki najprej prevesti na srbski in potem šele predložiti merodajnim gospodom!

Za nas je čisto gotovo, da Srbi, ki so izšli iz svetovne vojne kot zmagovalci, nikdar ne bodo pristali na to, da opuste svoj dialekt ali jezik in da prelozijo svojo slavno zgodovinsko tradicijo in se odrečejo svoji lastni književnosti. Tudi Hrvatje tega ne bodo naredili in Slovenci tudi nimamo povoda za to. Inteligenca mogoče lahko napravi kak poskus v tej smeri, a mi smo gotovi, da ji narod ne bo sledil. Narod bo govoril dalje, kakor se je naučil, in bo svoj jezik razvijal tako, kakor to velevali prirodni zakoni, ne pa n. pr. šolske odredbe. Ako hočemo torej Srbe, Hrvatje in Slovence „stopiti“ v en sam narod z enim jezikom, potem je dana le ena pot: **Slovenci morajo prevzeti srbski jezik in postati Srbi.** Na kako mešanico, ki bi se imenovala „jugoslovanščina“, Srbi ne bodo nikdar pristali in če smo odkriti, moramo reči: Prav imajo! Prav imajo že zato, ker nam zgodovina jezikoslovja dokazuje, da se jeziki cepijo, ne pa stapljajo. Iz enega latinskega jezika se je razvila cela vrsta romanskih jezikov, ni pa nastala enotna latinščina iz različnih romanskih jezikov! To ve danes vsak prvešolec.

Kdor hoče napraviti iz Srbov, Hrvatov in Slovencev en sam narod, temu po vsem tem ne preostaja drugega kot da Hrvatje in Slovence posrbi. In to je jedro vsega vprašanja o enotnosti. Ali bodo Hrvatje in Slovenci to hoteli in na to zahtevo pristali? Mi pravimo, da ne! Mi smo sicer tudi mnenja, da bi bilo jako lepo, če bi Srbi, Hrvatje in Slovenci

govorili en sam jezik, še lepše, če bi vsi ljudje govorili en sam jezik, da se ne bi bilo treba učiti „tujih“ jezikov — a kaj hočemo, če je Bog ljudem „jezik zmešal“, „Jutrovcem“ pa še pamet po vrhu?

Zato smatramo, da je popolnoma odveč govoriti po ovinkih o narodni enotnosti in o narodnem edinstvu, ki ga po priznanju „Jutra“ samega (narod, ki „nastaja“) nikjer ni, ampak govoriti se da le o političnem ujedinjenju vseh Jugoslovanov. „Narodno edinstvo“ je beseda, ki je nastala tik pred svetovno vojno in se ponavljala med vojno v agitacijske politične svrhe; danes pa, ko je politični cilj te agitacije dosežen, je depasirano ponavljati to, kar bi bilo sicer za želeto, a v stvari sami nikjer ne obstoji. Bodimo zadovoljni, da smo dosegli politično ujedinjenje, ne segajmo pa preko tega do nemogočih stvari. Kajti posrbljenje Hrvatov in Slovencev smatramo mi za nemogočo stvar, in tudi centralisti okrog „Jutra“ ga ne bodo dosegli z vso svojo agitacijo vred, čeprav še danes nimajo poguma, javno priznati, da jim ne gre za drugo kot za posrbljenje, ali pa si sami o tem še niso na jasnem.

To je tudi edini vzrok, da oni ne priznavajo Bolgarov za Jugoslovane in da se jih boje kot vrag križa. Njihovo geslo je: divide et impera. Najprej naj se posrbijo Hrvatje in Slovenci, potem pa naj pridejo v božjem imenu Bolgari na vrsto! Oni dobro vedo, da so Bolgari izrazita narodnost, ki svoje zgodovine in svojega jezika ravno tako ne bodo hoteli zatajiti kakor tega nočejo Srbi in da bi bili Bolgari v politični zajednici s Srbi, Hrvatji in Slovenci najkrepkejši jeziki proti splošnemu posrbljenju in najmočnejša opora Hrvatov in Slovencev. Tako politično naziranje pa ni jugoslovanstvo, ampak velesrbsko. Zato tudi razumemo, da so centralisti prav lahkega srca žrtvovali in konstituentni skupni državni naziv „Jugoslavija“ na ljubo današnjemu imenu naše države v nadi, da ni več daleč čas, ko se bo naša država imenovala Srbija, v kateri se bodo vtopili tudi Bolgari. Mi pa upamo, da je ta čas še jako daleč. Slovenci smo alpski, hribovski rod in ti rodovi so zelo trdni!

TEDENSKI PREGLED.

Drugi atentat, ki ga pripisujejo komunistom, je izvršil nad ministrom Draškovičem mizarški pomočnik Alijagić iz Bosne. On priznava, da je komunist, in da je ustrelil Draškoviča zaradi „obznanje“. Tudi ta atentat je nesrečno delo mladih, sanjavih prenapetežev, ki nimajo smisla za realno življenje! Z atentati se nikomur ne koristi, pač pa stvari sami silno škoduje.

Rekonstrukcija vlade, ki so jo izvršili pretekli teden, nima nobenega političnega pomena in ne dokazuje nikake trdnosti vlade, ker sedanje ministrstvo vodi le tekoče posle do prihodnjega parlamentarnega zasedanja. Na jesen se bo politični položaj pač razčistil, prej ne.

Mir v Beogradu. Zaradi silne vročine so odšli skoro vsi poslanci in ministri na deželo ali pa v kopaljšča. Notranjepolitično življenje v centrali popolnoma miruje.

Pašičevo potovanje na Češko ima velik vnanjepolitičen pomen. V Karlovih varih se bodo zbrali vsi vodilni državniiki male antante in ta sestanek gotovo ne bo brez pomena za vnanjo po-

litiko naše države.

Angleško donavsko brodogradnja je bilo prošli teden v Beogradu, kjer so Angleže kot zaveznike sijajno sprejeli. Tak obiski niso vsakdanja stvar in čisto gotovo je, da ima ta obisk svoj dalekosežen pomen zaradi angleške politike v bližnjem orientu.

Nemiri na albanski meji morajo našo javnost danes vse drugače zanimati kakor v času pred svetovno vojno. Danes smo z Albanci neposredni sosedje in mnogo slovenskih vojakov služi v garnizijah ob albanski meji. Upor severnih Albancev proti albanski vladi v Tirani grozi preseči tudi na naše ozemlje. To sicer samo na sebi ne bi bilo največje zlo, toda na albanskih tleh se križajo naši interesi z italijanskimi in to daje gibanju v Albaniji svoj poseben pomen.

Lakota v Rusiji in kolera, ki se silno širi v tej nesrečni deželi, resno ogrožata obstoj boljševiške vlade. Mednarodni kapitalisti pa se vsele nad nesrečo v upanju, da bo sedaj dobil boljševizem svoj smrtni udarec.

Bridke resnice.

Pred davnimi časi, v letih sedemdesetih je napisal veliki slovenski pisatelj Josip Stritar venec takozvanih „dunajskih sonetov“. Tisti soneti so bili polni britkih resnic na tedanje slovensko javno življenje. Še danes so tako resnični in aktualni, kakor bi bili napisani v naših dneh za naše sedanje čase. Evo:

Vrti, spremljuja čas se brez prestanka!

Prej časa, novcev bilo je izguba,
zdaj rodoljubje pa se rodoljuba;
skrbil za svoje, kakor mati, stranka.

Temu se grošna v zakon dá meščanka,
tam onemu je „sinekura“ ljuba;
in tega uđa narodnega „kluba“
ravnatelja izvoli nora „banka“.

Ko vrže vlada káko jim „koncésijo“,
huj! zbirajo okolo nje se kavke,
ter tiho v lepi složnosti delé si jo!

In ljudstvo, káke imaš ti opravke?
Ti stradaš, moliš, hodiš za procesijo,
ti vplješ: Slava! — ter plačuješ davke!

Ali pa sledeči sonet, ki istotako kot gorenji velja tudi za naše „slavne“ čase:

Oj ljudstvo ti slovensko zlata vredno!
Pošteno, umno, kakršnih je malo;
kakó si tem sleparjem v róke palo,
ki te v pogubo vodijo dosledno?

Pred svétom sramoté, grdé te vedno,
in ti za vse jim to še daješ hvalo;
s častjo poprej si se imenovalo,
zdaj si ne upaš v družbo več sosedno.

Kakó ti z blagom tvojim gospodari
ta zarod, samopriden in nesramen,
ki prid le in doblček mu je mari!

Ti prosiš kruha — on ti daje kamen;
kaj ti še dosti dolgo ne slepari?
Bog te odreši tega zlega — amen!

Koliko trpkih resnic je tu povedanih in kako zadenejo! Prepričani smo, da bi tudi starega Stritarja že proglasili kot „prevratni element“, če bi ga — mogli! Sleparji namreč!

Dnevne vesti.

Javna morala. Morala je v današnjih časih jako nerodna reč. Prvič diši po katekizmu in to je neprijeten duh, ki zelo spominja na črne in rdeče jezuite. Drugič ni moderna v časih koedukacije (skupne vzgoje fantov in deklet v šoli) in v dobi skupnega kopanja v „rodbinskih“ kopaljščih. Tretjič je v dobi verizništva jako neprijetna. Vse te okolnosti delajo moralo podobno grenkemu, neprijetnemu, ampak jako učinkujočemu zdravilu, ki se ga posebno otroci boje, toda koncem koncev ga morajo le požreti, čeprav v malih dozah. Za enkrat se pa prizadeti gospodje še malo menijo za to zdravilo. Mi smo imeli n. pr. priliko slišati, da se je v ranjkem Narodnem Predstavništvu nekaj govorilo o „subotiški aferi“, pri kateri so zaslužili gotovi gospodje silne milijone „na prevaran način“, kakor bi rekel Stojan Protič. V parlamentu se je o tej stvari govorilo, izvolila se je tudi posebna anketa, toda njenega poročila „oko ni videlo in uho ni slišalo!“ V beogradske listih smo dalje čitali nebroj raznih zelo umazanih afer celo o naših vodilnih državnikih, a nikdar nismo čitali, da bi bil kdo od teh gospodov na kak tak očitek reagiral, bodisi s tožbo, pred sodiščem — tega se je za bati, ker je na sodišču morala doma! — ali pa v časopisju. O posameznih slučajih smo pač čitali kakšen medel dementi, češ, „vsi očitki so neresnični“ in potem basta! To jako prijetno metodo so začeli uvajati tudi pri nas. Postaviš vprašanje na deželno vlado — ali misliš, da ti odgovori? Zakaj neki? Gospodje se postavijo na prijetno beogradsko stališče in zapojejo: Kaj nam pa morejo? Al' nam kaj morejo? Nič nam ne morejo! — Dokler imajo namreč moč v rokah. Tako se godi na celi liniji in korupcija lepo dalje cvete, prešerno in bohotno kakor koprive za hlevom. Javna morala pa blodi okrog in kliče poslancem: Uslišite me, pokličite me na pomoč! Toda tudi ljudski zastopniki se ne odzivajo... Javno moralo bo moralo postaviti na njeno mesto ljudstvo samo!

Zahvala uredništvu „Avtonomista“. Prejeli smo sledeče vrstice: Zahvala, ker ste se v 14. številki zavzeli za vpokojenega podmaršala g. Lavriča, ki so ga hoteli nekateri oblastniki ali njihovi petelcniki osramotiti z zloglasnim žigom „p. v.“. Ta gospod je vse svoje življenje vršil zvesto svoje stanovske dolžnosti, vsled česar ga spoštujemo vsi poštene in razumni ljudje. Kot avstrijski oficir je bil navdušen slovenski narodnjak, ki je bil v prijateljskih odnosih z raznimi znanimi narodnjaki (z g. dr. Iv. Tavčarjem, Ivanom in Dragotinom Hribarjem itd.). Na Dunaju je bil kot višji avstrijski oficir pokrovitelj slovenskih in jugoslovanov prireditelj. Sedaj je pa nakrat „nevarno“ („prevratni element“), ako si ta stari, pri Stični v pokoj živeti gospod ogleda s kukalom sosedne gričke. Ta od glavnih cest odaljeni kraj mora imeti po sodbi prebranih glav raznih opazovalcev ogromno strateško važnost, ki se ga ne sme gledati s kukalom! Pomiri se, gosposka, ne boj se mož — poštenjakov! Strah ima sicer velike oči — toda je vsaj v tem slučaju čisto nepotreben!

Dajte kralju, kar je kraljevega, Bogu, kar je božjega, ljudem pa, kar je njihovega! — Po prevratu je bilo sprejetih v našo armado večje število aktivnih oficirjev bivše avstrijske armade. Mnogo, mnogo teh oficirjev pa je bilo kmalo na to vpokojenih. Zakaj, tega mi ne vemo. Sedaj pa prihajajo na naš list številna vprašanja, kdaj misli centralna vlada tem ljudem, ki so ostali takorekoč na cesti, pristojno jim pokojnino tudi izplačati. Mnogo teh ljudi živi v največji siromašini, ker so že mnogo mesecev brez dohodkov in služb. Tako vemo, da živi n. pr. v Ljubljani podpolkovnik Turudija, slavni borec na Plavi in na Soči. Lahko se trdi, da bi danes laške meje ne tekle pri Rakeku, temveč najbrže kje za Savo, če bi Turudija ne držal svojih postojank na Goriškem in to celo proti ukazom z višjih mest. Tu-

rudija je rodom Dalmatinec, brat mu je poginil v vojni kot srbski „komita“. Po prevratu je bil sprejet v jugoslovanovsko armado in je bil lansko leto v Macedoniji, kjer je napadajoče Albance do dobrega potolkel. Kar nakrat je bil vpokojen, toda pokojnina še ne dobiva nobene. Živi v pomanjkanju. Zakaj bi takšni še prilično mladi ljudje, ki so vse svoje življenje posvetili vojnim vedam, ne služili aktivno, res ne vemo. Ker pa mi na tem ne moremo ničesar spremeniti, zahtevamo vsaj to, da se tem ljudem izplača kar jim po veljavni postavi gre!

Nikola Pašič in ruski car. V „Slovenskem Narodu“ od 20. t. m. priobčuje dr. Fr. I(lešič) po srbski „Tribuni“ razgovor med Pašičem in tedanjim ruskim carjem: „Februarja 1914 je Pašič prosil Rusijo pomoči za slučaj, da Avstrija Srbijo napade zaradi srbske nac. politike. In ob tej priliki je Pašič prepričal carja, da so Srbi in Hrvatji absolutno isti narod in da vsi Hrvatji, tudi Starčevićanci, žele in pričakujejo ujedinjenje s Srbijo. O Slovincih pojasnjuje Pašič carju, da so isti narod kakor Srbi in Hrvatji in da se razlikujejo edino po dialektu, ki ga bodo sigurno s časom opustili. In nato Pašič kot praktičen politik očrtava carju politično in vojno situacijo, ki nastane, ko se vsi Srbi, Hrvatji in Slovenci ujedinijo v eno kraljevino.“ Iz česar seveda sledi in mora slediti, da je bil Pašič že tedaj velik — Jugoslovan, ki ni niti z besedico omenil Bolgarov, čeprav je on sam po rodu bolj Bolgar kot Srb! To je eno. Drugič: Ali je Pašič res že l. 1914. tako dobro vedel, da bo Avstrija razpadla? Dobri poznavalci politike zadnjih let, zlasti vojnih let, trdijo nasprotno, da niti zastopniki velesil tega niso tako natanko vedeli! Tudi Rusija sama se menda ni preveč zanašala na to Pašičevo „prerokovanje“, — ako je sploh kaj na njem —, sicer ne bi bila podpisala l. 1915., torej eno leto pozneje londonskega pakta, ki gotovo ni bil preračunan že l. 1914. na škodo „kraljevine SHS“ ampak na škodo Avstrije!

„Domišljavemu prvaku!“ Ljubljansko „Jutro“ (podomače „Megla“) od 20. t. m. poroča o „zboru“ zaupnikov ljubljanske JDS, na katerem je g. dr. Žerjav izjavil, da se je pri nas razdelil ves narod na dva tabora: na JDS-arje in na „nezavedne avstrijakante“, ki jih je proglasil obenem za „reakcionarno maso“. Mi pa pravimo na tistole jecljanje: Črno kravo, molzo našo, Gregor žene v log na pašo... in končujemo z Levstikom tako:

Ti v dve vrste nasprotnika deliš:
Srdito v nekatere se podiš,
Molče domov pred drugimi bežiš!

„Kronen-Zeitung“ ali po domače „Slovenski Narod“ beseduje v svoji izdaji od 21. julija t. l. (po Blasnikovih „Veliki Pratik!“ — pasji dnevi!) tako-le: „Lepa bo ta avtonomija, ki jo oznanjajo v „Avtonomistu“! V njihovi avtonomni Sloveniji bodo tedaj nastavljeni zopet v urade razni avstrijakanti slabega spomina.“ — Ti „avstrijakanti“ so že nastavljeni in sicer na zelo odličnih mestih. Gospoda Pustoslemšek in Govekar naj kar pregledata personalni status višjih uradnikov slavne deželne vlade! Potem naj pišeta o — cinizmu, če bosta imela še korajžo! Nadalje p s u je „Kronen Zeitung“ takole: „Padel je (naš list seveda!) na nivo pouličnice, ki je ni sram, ko jo policaj žene pri belem dnevu po ulici, da ljudje s prstom kažejo na njo, a ona se cinično smeje vsemu.“ „Narodovemu“ poročevalcu se je očitno vidno to že večkrat pripetilo v življenju, ker bi sicer ne imel toliko izkušenj. Naš Levstik pravi, da je osel nekoč bil pri zdravni pameti in rekel:

Oh križani amen, čudne stvari!
Kaj ták časopis po konci drži?

Odgovor: Trapasti ljudje.

Javno vprašanje. Po Ljubljani se govori sledeče: Neki član parlamentarnega „socialističnega kluba“ v Beogradu se je izrazil pred pričami, da so socialni demokrati sicer glasovali proti sedanji centralistični ustavi, da pa bi,

ako bi bila ista pri odglasovanju v nevarnosti, glasovali za njo. Bili so baje (socialni demokrati) poleg nekaterih zemljoradnikov zadržna vladna rezerva. Prosimo za javno in točno pojasnilo poklicanih ljudi o tej delikatni stvari, da moremo presoditi, ali je tu „Janov“ obraz ali ga ni. Mi moremo eventuelno postreči s pričami.

Cene dol! Neko ljubljansko tiskarsko podjetje je naročilo iz inozemstva svinec za vliivanje črk. Svinca je bilo 2000 kg in je veljal glašom fakture 36.000 K. Na ljubljanski carinarnici je ležal dva meseca. Ker ga le ni bilo mogoče dobiti iz vsemogočnih rok prejasnega carinskega „postupka“, je špediter predlagal podjetju, naj dovoli vsaj 100 dinarjev „za mazanje“. Šlo je. Svinec je končno tiskarna prejela, vendar pa je morala plačati železnici „ležarino“ v znesku — 14.000 K. Ta slučaj seveda ni osamljen, kaj ne gg. trgovci in obrtniki? Zadnjič smo poročali o neki živini, ki ni mogla prenesti centralistične uprave in je vzela slovo od tega življenja. Tudi ljudje, četudi več preneso, bodo sledili tistemu vzgledu!

„Za pravice proletarijata!“ V „Enakosti“ od zadnjega petka beremo neko „resolucijo“, ki jo je predložil soc. dem. poslanec, g. dr. Korun delavskim zaupnikom v Mariboru. Tu najdemo sledeča mesta: „(Zaupniki) izrekajo svoje ogorčenje nad sprejeto ustavo, ki jo je diktirala buržoazno-kapitalistična manjšina večini delovnega naroda na ta način, da je potepala politične, socialne in ekonomske pravice delavsko-kmetskega proletarijata. Zato naročajo zaupniki naši parlamentarni delegaciji („socialističnemu klubu“), da naj tudi v bodoče

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

vodi odločen boj za spremembo te reakcionarne ustave.“

Dobro povedano! Podpišemo! Toda glej! Sedaj se po starih praktikah prilije malo vode, da plamen ne bi bil prevelik. In zato nadaljuje „resolucija“ tako:

„Odločno naj se nastopi proti reakcionarnemu centralizmu in prav tako proti nič manj reakcionarnemu avtonomizmu...“

Tu imaš! Centralizma ne marajo, avtonomije (samoodločbe!) tudi ne. Ampak nekaj čisto novega. Čujmo: „Z vsa odločnostjo (naj se nastopi namreč) za samoupravo vseh edinic v državi, po-

kraj in občin, na podlagi gospodarskih vidikov...“ Zdaj pa nam povej, ljubi bravec, če ti razumeš to „kunšt“! Mi je namreč ne. Mi pravimo, da so te „edinice“ slovensko ljudstvo, hrvatsko ljudstvo, srbsko ljudstvo itd. Gospod dr. Korun tega ne mara priznati, pač pa je za „edinice“. Kakšne in katere „edinice“? Konjska figa na cesti je tudi „edinica“, jel'te? Mesena klobasa tudi, liter vina tudi, krona, dinar tudi! Toraj za katere „edinice“ se ogrevajo gospodje? Konec „resolucije“ pa je naravnost fajn! Glasi se: „Naj živi bodoča republika kmetsko-delavskega proletarijata!“ Razumemo! Spominjamo se namreč še zelo živo, da so nekateri go-

spodje prisegli zvestobo kralju še predno je konstituanta sklenila, da je to absolutno potrebno! Da, da! Mi se na „politiko“ ne zastopimo... Vsaj na to „visoko“ ne. Upajmo, da se tudi delavec in kmet ne!

O „idealni avtonomije“ piše znani podlistkar v nekem centralističnem glasilu, in se seveda iz njega norčuje. Različni ljudje imajo različne ideale. Eni smatrajo za ideal goriški krompir, drugi koroški svinec, tretji dolarje in „žute pare“ (= cekine), pač vsak po svoje, kakor kdo more. Za nas pa avtonomija ni „ideal“, ker ti so navadno nedosežni, ampak navadna realna politična zahteva.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 5 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128,000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

TISKARSKI IN LITOGRAFIČNI ZAVOD

se priporoča za naročbo vseh tiskarskih in litografičnih tiskovin, ki jih izvršuje po konkurenčnih cenah. Podjetje je nanovo prenovljeno in opremljeno z najmodernejšimi stroji. Izvršuje vsa dela hitro in solidno od priprave do najfinejše izpeljave.

J. BLASNIKA NASLED.

LJUBLJANA, BREG 12

Zvezna tiskarna v Ljubljani

se je preselila s Starega trga 19, v novourejene prostore v Wolfovi ul. 1

Tiskarna je spopolnjena z modernimi novimi stavimi in tiskarskimi stroji ter z raznovrstnimi novimi črkami in okraski in izvršuje vsa tiskarska dela: časopise, knjige, vabila, račune, tabele, letake, lepake, vizitke, kuverte, trgovski papir itd. itd. lično, okusno in poceni.

Vplačana deln. glavica K 30,000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Čeh. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Rrekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem račnu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Gospodarska zveza, centrala za skupni nakup in prodajo

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29

oddaja kisovo kislino garantirano 80% v franko balonih po 60 kg po najnižji ceni. Istotako kupuje po najvišji ceni dobro ohranjene balone po kg 25.

Kapital: K 20,000.000

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerve ohr. v K 6,000.000

Interesna skupnost s Hrvatsko Eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.
(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split.
Ekspozitura: Bled. — Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem račnu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.